
Świdnica, ul. Długa 48-50, gm. loco, woj. dolnośląskie

Informator Archeologiczny : badania 33, 203-204

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

terenowym, jak i kameralnym, wzięli również udział mgr K. Czapla, mgr Al. Dobrowolski, mgr W. Pogorzelski, mgr L. Lenarczyk oraz student Katedry Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego A. Hajzler.

SZYDŁÓW, zamek, gm. *loco*, woj. świętokrzyskie

- zamek królewski z okresu średniowiecza i nowożytności

Ratownicze badania archeologiczno-architektoniczne, przeprowadzone w maju i czerwcu przez prof. dr. hab. Leszka Kajzera (autor sprawozdania), mgr. Aleksandra Andrzejewskiego, mgr. Marcina Lewandowskiego (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego). Finansował WKZ, Urząd Gminy Szydłów. Pierwszy sezon badań.

Badania związane były z powstaniem na dziedzińcu zamkowym nowego budynku szkoły podstawowej. Wyeksplorowano 15 jednostek badawczych o łącznej powierzchni około 400 m² i orientacyjnej kubaturze 500 m³. Zgromadzono spory zbiór zabytków ruchomych (głównie ułamki naczyń glinianych i kafli piecowych), liczący około 5430 artefaktów, dokumentujących głównie nowożytne etapy użytkowania zamku, ujęty w 146 numerach inwentarzowych. Sporządzono niezbędną dokumentację opisową, rysunkową i mechaniczną oraz pobrano próbki do badań specjalistycznych.

Prace skoncentrowano w północnej partii założenia zanikowego, narażonej na całkowite zniszczenie w związku z opisaną inwestycją. W części północno-wschodniej zidentyfikowano przyziemie głównego domu zamkowego o wymiarach 15 x 36 m, będącego jednotraktowym budynkiem o potrójnym podziale wewnętrznym, z reliktem portalu w środkowej izbie.

Pod „skarbczykiem”, czyli w północno-zachodniej części zamku, natrafiono na dolne partie murów dwóch cylindrycznych wież. Obecności wieży, określonej jako B, spodziewała się w latach 50. Maria Brykowska, zaś wieży G – Bohdan Guerquin, który interpretował ją jednak jako wieżę z ostrzem. W południowej partii zamku, przy tzw. sali rycerskiej, czyli właściwym pałacu królewskim, przebadano tylko 3 małe sondáže.

Ranga odkryć z 1999 r., zmieniających dotychczasowe poglądy na temat rozplanowania zamku szydłowskiego, jest bardzo duża. Potwierdzono roboczą hipotezę L. Kajzera, że zamek składał się z dwóch członów: północnego – stanowiącego typowy zamek Kazimierza Wielkiego, i południowej części rezydencjonalnej, chyba nieco późniejszej, z pałacem królewskim (raczej już Ludwika Węgierskiego niż Kazimierza Wielkiego).

Materiały oraz dokumentacja są przechowywane w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego.

Wyniki badań zostały opublikowane w „Łódzkich Sprawozdaniach Archeologicznych”, V, s. 257-286.

Badania powinny być kontynuowane zarówno ze względów konserwatorskich, jak i poznawczych.

ŚWIDNICA, ul. Długa 48-50, gm. *loco*, woj. dolnośląskie

Badania architektoniczno-archeologiczne na terenie wyburzonych kamienic nr 48 i 50 przy ul. Długiej w Świdnicy przeprowadzone we wrześniu 1999 roku miały charakter wstępny i rozpoznawczy, niezbędny do wykonania projektu przyszłej zabudowy tego obszaru. Dalsze finalne prace wykopaliskowe planowane były przy realizacji nowo budowanej inwestycji. W skład zespołu badawczego weszli: mgr inż. arch. Jerzy Burnita, mgr Dobiesław Karst (autor sprawozdania) i dr Czesław Lasota. Pracami wykopaliskowymi kierował D. Karst, J. Burnita sporządził inwentaryzację rysunkową odkrytych reliktywów architektonicznych, badania architektoniczne prowadził C. Lasota.

W wyniku przeprowadzonych prac wykopaliskowych, uzupełnionych o kwerendę archiwalną, uzyskano następujące wnioski: najstarszą zabudowę części frontowych działek nr 48 i 50 tworzy-

ły domy o konstrukcji szachulcowej, z murowanymi piwnicami. Do piwnic prowadziły pochylnie. Budynek na działce nr 48 miał piwnicę o układzie prostopadłym do ul. Długiej, a pochylnię usytuowaną względem niej prostopadle. Kolejną fazę zabudowy części frontowych działek nr 48 i 50 stanowiły dwutraktowe kamienice o ścianach postawionych na fundamentach filarowo-łękowych, z zaadaptowanymi piwnicami zlikwidowanych budynków o konstrukcji szachulcowej. W kamienicy nr 50 założono wówczas drugą piwnicę, a w budynku sąsiednim (nr 48) jeszcze jeden bieg pochylni. Układ przestrzenny parterów kamienic tworzyły obszerna sień, za którą w trakcie tylnym był przechód prowadzący na podwórze oraz izba tylna. Domy o konstrukcji szachulcowej w Świdnicy były wypierane na masową skalę przez budownictwo murowane od końca XIV w. (statut rady miejskiej z 1379 roku).

Inwentaryzacja rysunkowa kamienicy nr 48 i wyniki badań jej reliktyw wskazyują, że w układzie późnogotyckim przetrwała ona do czasu rozbiórki w okresie powojennym. Kamienicę nr 50 rozebrano w XIX w. i na jej miejscu wzniesiono nowy od fundamentów budynek.

Z zarejestrowanych warstw w trakcie tylnym późnogotyckiej kamienicy Długa 48 pozyskano wiele zabytków ruchomych, wśród których dominowała ceramika naczyniowa.

II etap badań będzie przeprowadzony przy wykonywaniu wykopu fundamentowego pod inwestycję realizowaną na obydwu parcelach

ŚWIEBODZIN, st. 2, wykop V, gm. *loco*, woj. lubuskie, AZP 55-14

- miasto późnośredniowieczne i nowożytnie (XIV-XVIII w.)

Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone w terminie od 20 października do 27 listopada przez mgr Marlenę Magdę-Nawrocką (autorka sprawozdania, Muzeum Archeologiczne Środkowego Nadodrza). Finansował inwestor prywatny. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 105 m².

W trakcie prac ziemnych po zdjęciu nadkładu warstwy gruzowo-śmietniskowej o miąższości 1,0-1,7 odsłonięto konstrukcje drewniane różne chronologicznie. Najstarsze konstrukcje drewniane w postaci fragmentu ściany z rozłupanych i pionowo wbitych dranic znajdowały się w warstwie brunatnoczarnej mazistej ziemi z nielicznymi materiałami ceramicznymi datowanymi wstępnie na XIV w.

Pozostałe konstrukcje zostały wkopane w tę warstwę. Są nimi drewniane czworokątne cembrowiny dwóch studni pochodzące z 2. połowy XV w. Przestały spełniać swoją funkcję prawdopodobnie w XVIII w., kiedy to zostały zasypane piachem i nielicznym materiałem ceramicznym z XVIII w.

Odsłonięta XIV-wieczna warstwa osadnicza dostarczyła oprócz nielicznych materiałów ceramicznych dość liczne fragmenty skór.

W trakcie prac pod przyłącze kanalizacyjne na głębokości 1,2 m pod poziomem obecnej ulicy natrafiono na wcześniejszą nawierzchnię z dużych dopasowanych kamieni.

Materiały oraz dokumentacja są przechowywane w Muzeum Archeologicznym Środkowego Nadodrza w Zielonej Górze.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Archeologii Środkowego Nadodrza”.

Badania nie będą kontynuowane.

Święty Wojciech, st. 1, gm. Międzyrzecz, woj. lubuskie, AZP 51-14/19 – patrz: wczesne średniowiecze

Targonie Wielkie, st. 9, gm. Zawada, woj. podlaskie, AZP 36-81/9 – patrz: mezolit

TARNOWO PAŁUCKIE, st. T 22, gm. Wągrowiec, woj. wielkopolskie, AZP 43-31/123

- ślady cmentarzyska kultury łużyckiej z IV-V etapu epoki brązu